

**Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
og sjøfarts- og fiskerikomiteen
Fellesmøte onsdag den 11. mai 1960 kl. 10.**

Møtet ble ledet av utenrikskomiteens formann, **F i n n M o e**.

Til stede var: Av utenrikskomiteens medlemmer: Borten, Løbak, Kjøs, Langhelle, Mellesmo, Finn Moe, Offerdal, Erling Petersen, Røiseland, Aarvik, Henrik Svensen, Dahl, Hareide, Hønsvald, Paul Ingebretsen, Vatnaland og Jakob Pettersen.

Av sjøfarts- og fiskerikomiteens medlemmer: Eikrem, Engan, Hamran (Hareide), Stomsvik, Sunniva Hakestad Møller, Johs. Olsen, Solli, Stavrand, Storeide og Warholm.

Av Regjeringens medlemmer: statsminister Gerhardsen, utenriksminister Lange og statsråd Lysø.

Dessuten ble følgende embetsmenn gitt adgang til møtet: Fra Utenriksdepartementet: utenriksråd Ræder, ekspedisjonssjef Stabell og sekretær Vibe. Fra Fiskeridepartementet: ekspedisjonssjef Sellæg.

Formannen: Møtet er sammenkalt fordi utenriksministeren gjerne ville redegjøre for sjøgrensespørsmålet slik det nå ligger an etter at konferansen i Genève ikke kom fram til noe resultat. Jeg gir med en gang ordet til utenriksministeren.

Utenriksminister Lange: Jeg skal jo fredag kl. 13 i Stortinget gi en redegjørelse for forløpet av sjøgrensekonferansen i Genève. Jeg tror ikke det er nødvendig å ta opp tiden her i dette fellesmøte av de to komiteer til å gjennomgå forhandlingenes gang på konferansen, det ville bare bli å gjenta det samme stoff som blir hovedsaken på fredag. Men det som har interesse, er at vi får anledning til her, før jeg uttaler meg i Stortinget, å drøfte hva vi nå skal gjøre.

Vi har allerede fra landsstyret for Norges Fiskarlag til Regjeringen fått en henvendelse som går ut på at vi øyeblikkelig må kunnngjøre at vi vil gå til en 12 miles fiskerigrense, og at vi må ta sikte på å gjennomføre den ikke senere enn 1. januar 1961.

Hittil har vi tatt det standpunkt at vi ikke ville gå til en ensidig utvidelse av vår fiskerigrense før vi hadde sett om det var mulig på konferansen i Genève å nå fram til et resultat på multilateralt grunnlag gjennom en internasjonal konvensjon. For å bidra til en slik løsning gikk vi på konferansen i Genève med på det amerikansk-kanadiske kompromissforslag, som tok sikte på adgang for kyststatene til å utvide sin territorialgrense inntil 6 mil og sin fiskerigrense inntil ytterligere 6 mil utenfor det – altså til 12 mil – men som samtidig åpnet adgang for de stater som hadde fisket i sammenhengende 5 år utenfor disse lands kyster, til å avvikle dette fiske over en periode på 10 år.

Dette forslag nådde, som alle her kjenner til, ikke det nødvendige 2/3 flertall, det manglet én stemme på at det skulle bli det resultat. Spørsmålet er da hvilken

linje vi nå skal følge. Etter Regjeringens mening er det nå ikke til å komme forbi at vi må søke, så snart vi er i stand til å hevde en ny fiskerigrense, å få etablert en fiskerigrense på 12 mil. Men det er viktig at en slik utvidelse av vår fiskerigrense kan foregå på en måte som medfører færrest mulig skadevirkninger både av utenrikspolitisk og av handelspolitisk art. Det nytter oss jo lite om vi får fiske ut til 12 mil uten å forstyrres av andre lands fiskere, hvis vi ikke kan få solgt den fisken vi fisker opp langs våre kyster.

Det ser ut som om det skulle være muligheter for å få enten en multilateral regional ordning for det nordatlantiske område eller en mer omfattende avtale mellom de 54 land som stemte for det kanadisk-amerikanske forslaget på samme grunnlag som dette forslag. Men det vil under enhver omstendighet ta tid, jeg skal komme tilbake til det.

Vi må derfor overveie om det ikke vil være riktig å gå til en utvidelse til 12 mil, men samtidig, i den tiden vi selv trenger til å forberede oss ved utbygging av fiskerioppsynet, gå til forhandlinger med de land som har fiskeriinteresser langs Norges kyster, sånn at vi ikke risikerer å komme opp i liknende konflikter som den Island har vært oppe i med Storbritannia i de siste årene.

Slike forhandlinger kan i den tiden som nødvendigvis må gå før vi kan ta skrittet, enten ta sikte på primært en multilateral overenskomst basert på det forslag vi stemte for i Genève, eller på en serie av bilaterale avtaler, med hvert enkelt land som har fiskeriinteresser langs våre kyster. For den multilaterale linjen taler bl.a. våre havfiskeinteresser. Ved å ta sikte på en multilateral overenskomst ville vi kunne sikre våre havfiskere og selfangere en 10 års avviklingsfrist utenfor Canadas kyster. Det ville det være uhyre vanskelig å oppnå bilateralt, av den ganske enkle grunn at vi har ingen ting å by Canada til gjengjeld for at dette land skulle gi oss den innrømmelse at vi fortsatt i 10 år skulle få drive fiske og fangst innenfor dets 12 miles grense. Et annet argument som taler til fordel for den multilaterale linjen, er at det forhandlingsmessig er en meget enklere linje enn en serie av bilaterale forhandlinger. Det taler videre for den multilaterale linjen at det ville være mest i logisk samsvar med vår opptreden på konferansen i Genève.

Initiativet til en slik multilateral ordning ville vel ha størst utsikt til å føre fram, hvis det kom enten fra en av de store makter på egen hånd, eller fra f.eks. de to stater som sto som forslagsstillere til kompromissforslaget i Genève, De forente stater og Canada.

Vi har i dag en halv time før dette møte fått en meddelelse fra den britiske regjering at den er i kontakt med Canada og De forente stater, med sikte på å fremme et initiativ til forhandlinger om en slik multilateral ordning, enten av alle de land som har vært med på kompromissforslaget, eller en spesiell regionalordning på dette grunnlag for det nord-atlantiske område. Men det vil nødvendigvis ta en viss tid før et slikt initiativ kan tas offentlig. Den britiske regjering innbyr oss derfor til bilaterale drøftelser på embetsmannsnivå så snart som mulig, med sikte på å få i hvert fall en midlertidig ordning, som kan gi en avtalt ordning av fiskeriforholdene langs Norges kyst.

Bakgrunnen for denne henvendelsen er ganske sikkert en samtale som jeg hadde med utenriksminister Selwyn Lloyd under NATO-møtet i Istanbul, hvor jeg sa til ham at jeg anså det for politisk nødvendig at vi i Norge gikk til en utvidelse til 12 mil, at vi var innstillet på, før vi satte den i kraft, å forhandle med Storbritannia om en bilateral ordning på grunnlag av kompromissforslaget fra Genève, og at vi gikk ut fra at hvis vi kom fram til en slik bilateral ordning på grunnlag av det kompromissforslag vi begge stemte for, så ville det ikke være noe grunnlag for Storbritannia til å påberope seg EFTA-klausulen om frossenfiskeeksporten til Storbritannia. Selwyn Lloyd sa at han på sin side var sikker på at man på britisk hold gjerne ville forhandle for å unngå at dette spørsmålet skulle føre oss opp i en norsk-britisk konflikt. Med hensyn til EFTA-klausulen sa han som sin umiddelbare personlig reaksjon at han mente den ikke ville ha gyldighet hvis vi kom fram til en bilateral avtale på dette grunnlag. Men han tok det forbehold at dette var ikke hans spesielle ansvarsområde, og han måtte konferere med sine regjeringskolleger før han ga noe endelig svar. Og noe svar på det spørsmålet foreligger ikke i den henvendelsen som vi har fått i dag.

Når det ikke uten videre er klart at vi bør gå helt og utelukkende inn for en multilateral ordning, så henger det sammen med våre handelspolitiske interesser i forhold til seksmaktslandene. Vi er jo interessert i å forsøke å oppnå innrømmelser fra seksmaktslandene når det gjelder vår fiskeeksport til dem, idet det nå er overveiende sannsynlighet for at etter hvert som de etablerer sin fellestariff, så vil vår eksport av frossenfilet møte en tollmur på et sted omkring 17 pst. Vi vil da stå overfor en temmelig komplisert situasjon.

Til fordel for en serie bilaterale ordninger taler det hensyn at vi under slike forhandlinger med Forbundsrepublikken og med Frankrike – det er de to viktigste landene for oss i denne sammenheng – kunne forsøke å oppnå motytelser mot å innrømme dem en 10 års avviklingsfrist innenfor en norsk 12 mils grense.

Det er en vanskelig avveining å foreta, og vi er i Regjeringen sterkt interessert i å høre reaksjonene her i de to komiteer, om vi skal satse fortrinnsvis på den multilaterale linjen med de fordeler som den har, og som jeg nettopp har nevnt, eller om vi av hensyn til våre handelsinteresser bør ta den meget mer kompliserte og vanskelige veien – og for så vidt også noe usikre veien, fordi vi ikke har så mange kort å spille med – som det ville være å gå til bilaterale forhandlinger med hele serien av land som har fiskeriinteresser utenfor vår kyst.

Vi har spesielle forhold overfor våre nordiske naboland, Danmark og Sverige, og det oppstår problemer i forhold til Sovjet-Samveldet og Polen. Når det gjelder Danmark og Sverige, er forholdet at deres interesser langs Norges kyster hovedsakelig ligger i Skagerak og Kattegat. Forut for konferansen i Genève var det kontakter mellom de tre land – Norge, Danmark og Sverige – bl.a. med sikte på å gjøre det lettere, særlig for Sverige, å stemme for det amerikansk-kanadiske kompromissforslaget.

Under de bilaterale kontaktene, hvor også de norske fiskeriorganisasjonene for den nevnte del av kysten ble trukket inn, ble det konstatert at det skulle være grunnlag for – på gjensidighetsbasis – å inngå en spesialavtale med Danmark og

Sverige, som i virkeligheten i området fra svenskegrensen til Lindesnes opprettholdt status quo, slik at disse land der fikk anledning til å fiske fortsatt inn til territorialgrensen. Det skulle ikke behøve å medføre folkerettslige konsekvenser for andre land, fordi vi i våre mestbegunstigelsesavtaler har en naboklausul, og det ikke er noen av de andre fiskerinasjoner som har spesielle interesser langs kysten øst for Lindesnes.

Men fordi vi er innstillet på å gå lenger i innrømmelser innenfor den skandinaviske rammen enn vi er overfor andre nasjoner, ville det, hvis vi skal velge den bilaterale forhandlingsveien, være nødvendig å gjøre én av to ting: Enten må vi dele kysten ved Lindesnes, og så snart vi har avklart forholdet til Storbritannia, proklamere 12 miles grense fra Varangerfjorden ned til Lindesnes, mens vi venter og lar tingene være som de er når det gjelder kysten fra Lindesnes og østover. Eller vi kan proklamere 12 miles grense langs hele kysten, men sier til svenskene og danskene at forhandlingene med dem må vi ta til slutt, fordi vi ikke kan svekke vår forhandlingsposisjon overfor seksmaktslandene ved først å ha gått lenger i innrømmelser overfor våre skandinaviske naboland. Selv om dette ikke kan påberopes juridisk, vil det allikevel kunne påberopes som presedens.

Det er også et spørsmål som vi gjerne vil ha reaksjonene på her i de to komiteer, hvordan man ser på den tanken å foreta utvidelsen etappevis, først fra Varangerfjorden helt ned til Lindesnes, og så ta det øvrige på et senere tidspunkt, etter at man har fått avklart de mer kompliserte forhold som der gjør seg gjeldende, i lys av Grisebådommen i sin tid og i lys av de spesialavtaler for rekefisket som vi har, og som trenger tid for å avklares i forhold til Danmark og Sverige.

Når det gjelder forholdet til Sovjet-Samveldet, må vi være forberedt på at russerne vil kreve ikke dårligere behandling enn de andre land. Men der kan vi med full rett si at vi kan ikke gi innrømmelser uten på gjensidighetsbasis. Den sovjetiske politikk overfor norske fiskeriinteresser har vært hard og entydig. Den har til og med vært direkte diskriminerende mot Norge, fordi russerne har inngått en spesialavtale som gir britene adgang til å fiske innenfor russisk område på visse felter, mens der aldri har vært antydning noen villighet til å gi Norge og norske fiskeriinteresser liknende fordeler. Det skulle derfor ikke være noe spesielt vanskelig å avvise et slikt krav fra sovjetisk side.

For Polens vedkommende er forholdet derimot noe vanskeligere, fordi Polen selv hevder en 3 miles territorialgrense og det skal være ganske vanskelig å føre holdbart bevis for at Polen ikke har tradisjonelle fiskerettigheter dvs. har fisket innenfor den norske 12 miles grense i mer enn 5 år. Der vil vi komme opp i et noe vanskeligere forhold. Og det vil vi komme opp i enten vi velger den multilaterale veien, eller vi velger den bilaterale veien, for det er neppe tenkelig at Polen som prinsipielt er tilhenger av en 12 miles territorialgrense, vil slutte seg til en regionalavtale basert på kompromissforslaget fra Genève.

Så noe ord om tidsfaktoren. Etter Regjeringens mening vil det ikke være forsvarlig å gå til å etablere en norsk 12 miles fiskerigrense før vi kan være trygge på at vi har et fiskerioppsyn som virkelig kan hevde denne grensen. Det gjelder ikke bare et grenseoppsyn, det gjelder også et bruksvakt hold ut til 12 mil, idet det som et

ledd i kompromissordningen i Genève – som så vidt glapp – ble klargjort at under ordningen 6+6 og med 10 års avviklingsfristen ville kyststaten ha jurisdiksjon over beltet helt ut til 12 mil, og dermed også mulighet for – og det vil for Norges vedkommende si plikt til – å føre bruksvakthold, og til og med mulighet for å kunne innføre visse regler for begrensnings av fisket i konserveringsøyemed, altså for å bevare fiskebestanden. Det vil si at før vi kan sette i verk en ordning basert på det amerikansk-kanadiske kompromissforslaget, må vi være sikre på at vi har muligheter for å føre et effektivt oppsyn med en 12 mils grense, og vi må ha muligheter for å føre et effektivt bruksvakthold helt ut til 12 mil.

Med den tid det har tatt for stortingskomiteen å komme fram til klarhet over hvilken fartøytype vi skal basere oss på når det gjelder fiskerigrensevaktholdet, sier nå alle de myndigheter som skulle sette et eventuelt vedtak i verk, at vi tidligst kan regne med at de nye båtene vil kunne settes i drift våren 1962.

Man kan selvfølgelig si at vi i mellomtiden måtte kunne etablere et vakthold basert på leiede fartøyer. Det er en side av saken som Regjeringen også vil ta opp til undersøkelse. Men det er sikkert ikke noen enkel sak og langt fra noen billig sak å løse på den måten, og det er et stort spørsmål om vi kan leie fartøyer som ville sette oss i stand til et virkelig effektivt vakthold.

Jeg tror derfor vi må innstille oss på å forberede norsk offentlighet på at noen umiddelbar proklamering og ikraftsetting av en norsk 12 mils grense ikke kan komme på tale, både fordi vi må ha tid til forhandlinger, i hvert fall med britene, og fordi vi må ha tid til å skaffe oss et effektivt grenseoppsyn.

På denne bakgrunn vil jeg til slutt skissere hva jeg kunne tenke meg å komme fram til som konklusjon i min redegjørelse i Stortinget på fredag. Det måtte være at Norge har til hensikt å utvide sin fiskerigrense til 12 mil, at vi er villige til å forhandle med de interesserte land om en rimelig overgangsordning, og at det må overveies nøye om norske interesser er best tjent med at forhandlingene om en overgangsordning føres på bilateral basis med hvert enkelt land, eller multilateralt med en gruppe av land, slik at jeg på fredag altså ikke tar avgjort standpunkt hverken for den bilaterale eller for den multilaterale linje, men at vi ser saken an til det spørsmålet er noe mer avklart.

Formannen: Jeg skal få takke utenriksministeren for redegjørelsen. Jeg vet ikke om statsråd Lysø har noe å tilføye?

Statsråd Lysø: Jeg har for så vidt ikke noe å føye til den utredning som utenriksministeren har gitt, og er enig i de synspunkter som han har gitt uttrykk for. Men når det gjelder tidsfaktoren, er det én ting som jeg tror det er nyttig å nevne her. Saken om grenseoppsynet ligger jo nå i stortingskomiteen, og den vil sannsynligvis bli fremmet i den nærmeste fremtid på grunnlag av en stortingsmelding fra Regjeringen. I denne melding forsøker man å legge opp en plan for utbygging av vårt grenseoppsyn. Komiteen har nå undersøkt forskjellige prosjekter, og den har da muligens kommet fram til hvilke båttyper som er hensiktsmessige.

Jeg tror det er meget viktig om det når denne melding blir lagt fram for Stortinget til behandling, samtidig tas opp forslag om en bestillingsfullmakt for Regjeringen. I meldingen har man ikke tatt opp noe forslag om bevilgning. Om Regjeringen får fullmakt til å innhente tilbud og å slutte kontrakt med et verksted om bygging av disse båtene, kan man vinne i all fall et halvt år. Jeg har gjerne villet nevne dette i denne forbindelse. Det er et rent praktisk spørsmål for å vinne tid. Ellers vil vi først til høsten kunne fremme proposisjon om bevilgning. Vi kan gjerne ta saken opp særskilt med fiskerikomiteen, men det er kanskje tilstrekkelig at den er nevnt på denne måten.

Henrik Svensen: Jeg har foreløpig bare et enkelt spørsmål, som kanskje kan tjene til å klargjøre debatten videre. Utenriksministeren talte i sin redegjørelse utelukkende om fiskerigrensen. Hvis det ikke var noe som unngikk min oppmerksomhet, var han bare meget lite inne på territorialgrensen. Er dette uttrykk for at det er Regjeringens tanke å proklamere en utvidelse av fiskerigrensen til 12 mil, men ikke å røre den nåværende territorialgrense? Med andre ord at avviklingsområdet – for å bruke det uttrykket – vil være havområdet mellom 4 og 12 mil?

Utenriksminister Lange: Når jeg ikke har nevnt det problemet, er det fordi Regjeringen ennå ikke har kommet fram til et endelig standpunkt i den saken. Av oppsynstekniske grunner vil det være en stor fordel å gå ut til 6 mil med territorialgrensen i fredstid. En helt annen sak er hvordan vi ville makte å hevde en sånn territorialgrense i krigstid. Der kommer Forsvarsdepartementets synspunkter sterkt inn i bildet, og tingene er ikke tilstrekkelig avklart mellom de forskjellige departementer, til at Regjeringen ennå har kunnet ta definitivt standpunkt.

Johs. Olsen: Det er selvfølgelig litt vanskelig å drøfte hva vi bør gjøre før vi har fått utenriksministerens redegjørelse i Stortinget, og for øvrig fått mer greie på tingene enn vi har i dag. I dag vet vi jo ikke stort mer enn det som står i avisene, og det som utenriksministeren har nevnt i sin redegjørelse her.

Av det utenriksministeren sa, må man slutte seg til at Regjeringen mener vi bør ha en 12 mils grense, men at det må forhandles. Så vidt jeg husker, var forholdet i Genève at de land som grenser til Nordsjøen, det nordlige Atlanterhav, Nordishavet og Barentshavet – som vi særlig er interessert i når det gjelder fiske – stemte for 6+6 mil. Jeg ser bort fra Russland, som ikke stemte for det. Når det er forholdet, måtte det vel være naturlig at disse land ville gå med på en multilateral avtale som gikk ut på det samme som det de stemte for på Genève-møtet, altså en avtale hvor man har 3 eller 6 mils territorialgrense og 12 mils fiskerigrense samt en sone på 6 mil i en avviklingsperiode på 5 eller 10 år.

Jeg er fornøyd med det utenriksministeren har gitt uttrykk for, at vi vil ha 12 mils fiskerigrense, men at det må forhandles.

Utenriksministeren nevnte forholdet til seksmaktslandene, særlig Tyskland og Frankrike som også fisker i våre farvann. Ellers er det særlig russerne og

engelskmennene og dernest tyskerne som har de fleste trålbåtene i våre farvann i Nord-Norge. Jeg er ikke riktig klar over hvorfor det er nødvendig å blande de handelsmessige forhold – avsetningsmulighetene for fisk til seksmaktslandene – sammen med spørsmålet om å få dem med på en avtale sammen med England og andre land. Det var jo ikke Norge som tok opp spørsmålet om frossenfisk som industrivare i forbindelse med spørsmålet om en utvidelse av fiskerigrensen. Det var britene som tok det opp. Det er derfor litt uklart for meg hva det siktes til med de handelsmessige forhold i forbindelse med fisken når det gjelder de seksmaktsland som har interesse av en fiskeriatvtale med oss, og som vi har interesse av å få en avtale med.

Når det gjelder spørsmålet om vaktbåter, har vi i komiteen liggende en melding, og det er riktig at det har tatt lang tid for komiteen å få ferdigbehandlet saken. Forholdet er at det har vært oppnevnt to komiteer som har behandlet spørsmålet, og det har vært forelagt forskjellige instanser til uttalelse. Det har bl.a. vært forelagt Norges Fiskarlag, som har gått helt imot den type som flertallet i komiteen og Regjeringen har gått inn for. Selv om det ikke skulle være nødvendig med den praktiske erfaring som medlemmene i fiskerikomiteen har, har vi allikevel funnet det ønskelig å foreta visse undersøkelser med hensyn til fartøytper osv. Vi mener at hvis vi går til anskaffelse av 4 båter og kan spare ca. 3 mill. på hver båt ved at vi får omkostningene ned fra 7 ½ til 4 ½ millioner, og båtene gjør samme nytten, er det ikke av veien. Og hvis vi kan spare 1 million i driftsomkostninger for året, er det heller ikke av veien.

Når det gjelder bestillingsfullmakt, som statsråd Lysø nevnte, antar jeg at komiteen ikke har noe imot å ta det med i forbindelse med beslutningen om meldingen, når det er et ønske fra Fiskeridepartementet og Regjeringen. Jeg antar det vil være mulig å få komiteen med på et forslag om en bestillingsfullmakt til Regjeringen, så man slipper å vente til høsten med å få Stortingets sanksjon til å foreta bestillingen.

Utenriksminister Lange: Jeg ba om ordet bare for å gjøre det helt klart hva det er vi diskuterer med hensyn til disse grensene. Kompromissforslaget i Genève gikk altså ut på at inntil 6 mil – uansett om territorialgrensen er 4 eller 3 mil – skal under enhver omstendighet kyststatene ha eksklusive fiskerirettigheter. Det er i beltet mellom 6 og 12 mil at det er tale om en 10 års avviklingsfrist. Det er derfor det oppsynsmessig tjener til å komplisere tingene å ha en territorialgrense på 4 mil, en indre fiskerigrense på 6 mil og en ytre fiskerigrense på 12 mil.

Med hensyn til hr. Johs. Olsens spørsmål om hvorfor det er så viktig å forsøke å oppnå motytelser fra seksmaktslandene for en 10 års avviklingsfrist for deres fiskerier langs kysten, vil jeg si at det egentlige forhold er at vi eksporterer meget flere fiskeprodukter til seksmaktslandene enn til syvmaktslandene. Hvis vi gjennom bilaterale forhandlinger kunne forhandle oss til noen konsesjoner overfor den tollsperring som man nå truer med å opprette, ville det kunne være en fordel.

Warholm: Det er klart at spørsmålet om oppbyggingen av et nytt sjøgrenseoppsyn kommer sterkt inn i bildet. Som formannen i fiskerikomiteen sa, har denne saken tatt lang tid, men vi har i komiteen ment at vi pliktet å bruke lang tid på en så vidt vanskelig og stor oppgave. Man skal merke seg at de to komiteer som har arbeidet med disse spørsmål, bl.a. har sagt at bruksvaktholdet burde fortsette som før, med leiede båter. I fiskerikomiteen har vi ikke hatt noen tro på at det kunne fortsette på den samme måten som før, og vi har tatt skritt til å få tegnet båter til et utvidet bruksvakthold.

For min egen del – jeg skal ikke uttale meg på vegne av komiteen – ser jeg det slik at et sterkt bruksvakthold med dertil egnede fartøyer, ikke bare vil tjene bruksvaktholdet, men også fiskerioppsynet i en ganske stor utstrekning. Vi har derfor nå kommet fram til at en båttype på 87 fot, som holder en fart på mellom 11 og 12 mil, vil være vel egnet til formålet som bruksvaktholdbåt og også bidra sterkt til å beskytte en fiskerigrense på inntil 12 mil.

Jeg går ut fra at det i komiteen etter den redegjørelse vi har fått her, vil reise seg en del tvil om hvor langt vi skal gå med hensyn til byggingen av disse båtene. Det er klart at hvis det blir proklamert en 12 mils grense, må vi ha et sterkere fiskerigrenseoppsyn enn vi hittil har hatt, idet vi får, om ikke et større, så i all fall et vanskeligere område å ta vare på.

Fiskeriministeren var inne på spørsmålet om en bestillingsfullmakt. Vi har ikke diskutert dette i komiteen, men vi har vært inne på at saken ikke måtte bli utsatt til høsten. Jeg ser det da slik at komiteen må få en redegjørelse eller et skriv fra enten Fiskeridepartementet eller Finansdepartementet angående denne saken, for vi har ikke noe ønske om å stille oss slik at saken blir utsatt til høsten.

I forbindelse med en slik bestillingsfullmakt må det etter mitt syn fremlegges et program for bygging av flere båter. Av meldingen går det fram at det skal bygges 4 båter. Vi har diskutert oss fram til et forslag om bygging av 6 båter, 3 mellomstore og 3 mindre. Jeg ser det slik at om vi skulle komme i den situasjon at det skal forhandles om en 12 mils grense, og vi må ta sikte på å skaffe beskyttelse av denne grensen, må vi i komiteen ta opp til diskusjon spørsmålet om å bygge 2 eller 3 båter til, slik at vi er på høyde med situasjonen den dag grensen blir proklamert. Jeg vil gjerne høre hvordan fiskeriministeren ser på dette spørsmålet, og om han mener vi bør følge meldingen og opplegget der, som etter mitt syn nå er foreldet.

Røiseland: Det går vel mot 12 mils grense når det gjeld fiskeria, men eg er noko i tvil om vi likevel skal handle så raskt som utanriksministeren synest å ville gjere det, og at han i Stortinget no fredag skal seie at vi tek sikte på å proklamere 12 mils grense, men er viljuge til å tinge etterpå. No skjønar eg godt at det som har gått føre seg i Genève, gjev eit ganske godt utgangspunkt for den handlemåten som Regjeringa og utanriksministeren vil fylgje, og at det kanskje kan bli vanskelegare seinare dersom ein ikkje nyttar høvet no. Men på den andre sida er eg faktisk redd for at om det blir sagt så tydeleg i Stortinget no at vi om ikkje lenge kjem til å proklamere 12 mils grense, kan det skape ei viss misstemning i England. Og når vi veit kor store vanskar vi hadde då vi dreiv disse tingingane med England omkring

årsskiftet om å få til kvoteordninga med frosenfisken, då synest eg nok ein kan bli noko betenkt. At vi må tinge, meiner eg er ganske klårt, men eg hadde helst hug på at ein ikkje utan vidare trakk den konklusjonen fredag at Noreg om ikkje så svært lenge kjem til å proklamere 12 mils grense, men at vi er viljuge til å tinge om dei konsekvensar det måtte føre med seg. Eg hadde helst sett at ein ikkje hadde gått så langt som til å seie det opent og tydeleg, slik at ein kan halde alle vegar opne om ein seinare skulle gå til å tinge.

At det helst bør vere multilaterale tingingar, om ein kan få det til, synest eg er naturleg, men ein få sjå korleis det vil gå. Det står slik for meg – utan at eg har fått tid til å tenkje serleg lenge igjennom det – at det må vel skape visse forhandlingsvanskar dersom vi deler opp fiskeriområdet vårt ved Lindesnes. Det er visse nasjonar som er interesserte aust for Lindesnes, og då kan dei som er interesserte vest og nord for Lindesnes seie at her gjer ein skilnad på nasjonane. Vel, det var min reaksjon no, men det har kome så brått på at ein må få tenkje nærare over det. Men eg synest nok at det spørsmålet om å setje eit skilje ved Lindesnes bør ein tenkje nokså mykje over.

Hareide: Det var jo, som vi alle vet, sterkt delte meninger om dette spørsmålet i vårt land, og det skurrer hos oss som er av en annen mening enn Norges Fiskarlag, at Norges Fiskarlag allerede nå har kommet med krav om at vi skal gå til 12 mils grense med en gang. Norges Fiskarlag skulle vel representere hele landet, og at det kommer med en så ensidig uttalelse, skurrer da ikke så lite.

Nå skal ikke jeg på nytt komme trekkende med argumentene – det har vi gjort før – mot denne utvidelsen og hvilken betydning det har og hva det representerer for oss. Vi kjenner argumentene her fra begge sider. Men nå har vi kommet i den situasjon at det kanskje ikke er vi som avgjør dette. Vi må regne med at det bærer mot 12 mils fiskerigrense for en hel mengde stater etter resultatet av forhandlingene i Genève og det som foregikk der nede. Men det som det da er om å gjøre for oss, er å få tid på oss og få en lang overgangstid til å omstille oss i. Derfor må vi utnytte den forhandlingsviljen som er til stede, og bruke den tiden vi kan, slik at vi i vårt land får tid til å tilpasse oss de nye forhold.

Det som jeg egentlig forlangte ordet for å si, var det som hr. Røiseland var inne på. Jeg tror at hvis vi allerede nå på fredag utbasunerer offisielt så det lyder rundt om i verden, at Norge på samme måten som Island nå vil ta saken i sin egen hånd, og gå til 12 mils grense – det vil nok kanskje ikke virke så drastisk siden vi med en gang sier vi er villige til å forhandle, noe som avsvækker vårt krav og vårt syn ganske kraftig – kan det likevel være overmåte farlig. Det kan få store konsekvenser for oss. Der våre interesser vil bli hardest rammet, er overfor Canada og Danmark. Jeg går ut fra at Danmark har fiskerigrensespørsmålet når det gjelder Grønland i sin hånd. Utenriksministeren var inne på forholdet mellom Danmark og oss. Det må være klart at det må være det samme forhold når det gjelder Grønland som når det gjelder Danmarks interesser her, slik at vi får de goder som det innebærer å få operere i grønlandske farvann, på samme måte som danskene får det i vårt eget farvann. Man kan kanskje forhandle med Canada og når det gjelder

Grønland, men når det gjelder Island er forholdet vanskeligere. Skadevirkningene av den politikken som Island har ført i det siste, er allerede store og de blir etter hvert enda større. Vi må regne med at vi kommer til å være inne i den perioden – vi har hatt den nesten gjennom slektledd – at sildefisket og annet fiske på Island foregår nærmere og nærmere land.

Når det gjelder Sovjet, vet vi jo at dette landet totalt har ødelagt fangsten for oss i Kvitsjøen ved sin fiskerigrensepolitikk, så der er det vel heller lite å oppnå for oss. Det er derfor av så overmåte stor betydning for oss å komme til en ordning med Canada. Vi har i selfangsten ved Newfoundland fått en kompensasjon for den fangsten vi mistet til Sovjet i Kvitsjøen.

Men som sagt: å uttale offisielt at vi – slik som utenriksministeren var inne på – kommer til å gå over til 12 mils grense, det tror jeg er farlig på dette tidspunkt. Jeg tror det kan ha skadevirkninger av en slik art at det ikke vil være så lett å rette det opp igjen ved forhandlinger heller. Hvis vi ikke sier noe annet enn at vi vil gå til forhandlinger på den ene eller den annen måte, tror jeg det vil ha meget mer for seg enn at vi allerede nå plumper ut med at vi vil gå til 12 mils grense. Vi har ikke oversikt over konsekvensene i dag, men jeg er bekymret for de skadevirkninger som kan bli konsekvensen hvis vi allerede nå plumper ut med dette.

Formannen: Dette er et overmåte vanskelig spørsmål, og det hadde vært å ønske at vi hadde hatt noe mer tid på oss.

For å ta det spørsmålet som hr. Røiseland var inne på, tror jeg nok at det må komme tydelig til uttrykk at vi er tilhengere av 12 mils grense og vil arbeide for det. Men her er det jo et spørsmål om uttrykksmåten, om vi skal si at vi vil proklamere den. På den ene siden står vi jo sterkere overfor dem som vil bli skadelidende, hvis vi sier at vi vil proklamere en 12 mils grense, slik at de ser sin interesse i å forhandle. På den annen side låser vi dermed våre posisjoner fast, slik at det da får mindre betydning at vi sier at vi vil forhandle.

Ellers forela utenriksministeren oss to spørsmål. Det ene var om man skulle søke flersidige forhandlinger eller tosidige forhandlinger. Nå ville det vel være best i samsvar med norske, utenrikspolitiske tradisjoner å søke flersidige forhandlinger og søke å få til en alminnelig internasjonal avtale så langt som den kan rekke, i stedet for å føre tosidige forhandlinger. På den annen side er jeg fullstendig enig med utenriksministeren i at enten vi nå velger den ene eller den annen linje, må vi hurtigst mulig søke tosidige forhandlinger med Storbritannia av hensyn til klausulen i EFTA-avtalen, som jo er av ganske avgjørende betydning for oss. Vi kan ikke risikere noe på det feltet.

Når det gjelder spørsmålet om tosidige forhandlinger, er jeg i all fall ikke i dag i stand til å bedømme hvor sterkt vi står overfor land som Tyskland og Frankrike, om det er noen utsikt til å oppnå positive resultater av slike forhandlinger, så jeg vil ikke ha uttalt noe bestemt om det. Men for meg står det, som sagt, slik at det er best i samsvar med norske tradisjoner at man forsøker å få til en avtale som omfatter hele det nordlige Atlanterhavsområde.

Det neste spørsmålet var om man skulle lage et skille ved Lindesnes, eller eventuelt proklamere at en vil gjennomføre 12 mils grense for hele kysten. Der er min umiddelbare reaksjon at jeg tror det ville være best å ta hele kysten under ett, og si: 12 mils grense, men da også antyde at i henhold til nabolandklausulen vil vi føre forhandlinger med våre naboer om hvordan forholdene kan ordnes for deres vedkommende. Men utad, internasjonalt å operere med å dele kysten i to når vi går til et så pass drastisk skritt som å gjennomføre 12 mils grense, tror jeg ikke vil virke bra.

Det var det jeg hadde å si. Jeg tror vi må få studere dette spørsmål nærmere.

Erling Petersen: Jeg vil også, som formannen, si noen ord om spørsmålet bilaterale eller multilaterale overenskomster. Etter sammenbruddet av konferansen i Genève, står vi her overfor et valg: om vi skal søke å komme videre ved en rekke bilaterale avtaler eller om vi skal arbeide for en multilateral ordning. Det er, som også formannen sa, et meget komplisert spørsmål, og det må nøye overveies. Men det skulle vel være klart at det neppe kan ventes å bli ro over dette spørsmålet internasjonalt sett, før man er kommet frem til en multilateral ordning som omfatter en vesentlig del av de land som har interesser på dette feltet. Det må være meget vanskelig å komme frem til en tilsvarende rasjonell ordning selv gjennom et system av bilaterale avtaler på kryss og tvers mellom dette store antall land som i grunnen er interessert, og det må være et moment av meget stor betydning. Man kan sikkert oppnå iøynefallende fordeler gjennom enkelte tosidige avtaler, men det vil neppe være riktig å veie de umiddelbare fordeler ved de to ordninger i første omgang. Jeg tror man i all fall måtte kunne presisere det slik at på like vilkår er den multilaterale ordning å foretrekke, og den vil sannsynligvis også være å foretrekke selv om den gir ganske merkbart mindre øyeblikkelige fordeler enn de beste bilaterale avtaler man kan komme frem til. Dette valg er så vidt viktig at jeg tror man bør ha bestemt seg for fremgangsmåten før man går til noen annonsering av utvidelse av grensen til 12 mil.

Johs. Olsen: Jeg mener heller ikke at det ikke bør forhandles med «seksmilslandene» hvis det gjennom disse forhandlinger kan oppnås fordeler når det gjelder handelen med fisk, men jeg mener at man ikke skal se det som så vesentlig at vi skal la det forsinke fastsettelsen av den fiskerigrense som vi ønsker å fastsette. Jeg ser det også slik – i all fall etter det en kan lese i avisene fra Genève-møtet – at det i grunnen er spørsmålet om territorialgrensen som har vært det avgjørende for at det ikke ble et tilstrekkelig flertall for en ordning av fiskerigrensespørsmålet. For der kommer det militære interesser inn, og da blir det i dagens internasjonale situasjon uhyre vanskelig å komme fram til enighet.

Når det gjelder skadevirkningene av å proklamere en 12 mils grense, er jeg enig med formannen i at det er ordlyden av en slik proklamasjon som er det viktige. For vi har jo allerede gitt uttrykk for at vi ønsker å etablere en 12 mils grense, selv om vi har stemt for det amerikansk-kanadiske forslag om at visse nasjoner i en

overgangstid på 10 år kan fiske mellom 6 og 12 mil. Så en fiskerigrense på 6 mil kan vi ikke gå ned til, om vi nå har gått inn for denne overgangstiden.

Når det gjelder dette med tosidige eller flersidige avtaler, er det det å merke at i praksis vil det være vanskelig å ha en tosidig avtale f.eks. med England om 6 mil slik at de engelske fiskere da får fiske mellom 6 og 12 mil, og så si til f.eks. tyskerne at vi har ingen avtale med dere, så dere må holde dere utenom 12 mils grensen – likeledes til russerne og andre. For da blir vaktholdet vanskelig, da må det et like strengt vakthold til på 6 mil som på 12 mil, og i praksis vil det bli meget vanskelig å avgjøre hvilket land vedkommende fartøy tilhører som fisker i de forskjellige soner. Derfor ville en multilateral avtale med de Atlanterhavslend som det er tale om, ubetinget være en fordel i praksis. Hvor vidt man med en gang skal slutte en avtale med England, er ikke godt å si, men det kunne kanskje være heldig, fordi det kunne virke til å presse frem også de andre land, slik at man fikk en flersidig avtale, for da ville f.eks. tyskerne få vanskeligheter med de norske myndigheter hvis de fisket i en sone hvor engelske fiskere kunne fiske.

Med hensyn til russerne er jo forholdet at de hevder 12 mils grense uavkortet, mens de selv fisker like til vår 4 mils grense. Men der må vi selvfølgelig kreve full gjensidighet. Vi underkjenner ikke deres 12 mils grense, men hvis vi får de andre land med på 6+6 og en overgangsordning på 10 år og vi utvider vår fiskerigrense, må det være rimelig at vi får en tosidig avtale med russerne som gir oss rett til å fiske inntil 6 mil også hos dem, og at de får det samme hos oss. Hvis ikke må de holde seg utenfor 12 mils grensen hos oss, og da er det sannsynlig at de praktiske vanskeligheter vil oppstå som jeg har nevnt. Derfor mener jeg at det beste ville være at vi kunne få en gjensidig avtale om å fiske i sonen mellom 6 og 12 mil i en overgangstid.

Utenriksminister Lange: Det er klart at vi må overveie omhyggelig på hvilken måte vi gir til kjenne at vi har satt oss 12 mils fiskerigrense som mål, slik at det ikke vanskeliggjør de forhandlinger som vi under enhver omstendighet er innstillet på å føre med de land som har tradisjonelle fiskerirettigheter langs Norges kyster. Men på den andre siden skal vi ikke se bort fra at det nettopp kan bli et moment til å fremskynne et eventuelt initiativ til multilaterale forhandlinger at vi gir til kjenne at vi nå arbeider målbevisst henimot det å etablere en 12 mils grense. Og kommer der et initiativ fra ett eller flere av de land som sogner til det nord-atlantiske område om å ta opp forhandlinger på grunnlag av kompromissforslaget fra Genève, holder jeg det for gitt at Norge ikke kan si nei til å delta i slike multilaterale forhandlinger, som utvilsomt vil være den enkleste løsningen, og som formannen sa, den løsning som er mest i tråd med vår opptreden hittil i disse sakene – at vi arbeider fram mot et mest mulig folkerettslig forankret system av avtaler når det gjelder fiskerier og sjøgrense.

Med hensyn til våre interesser i forhold til Canada, er det helt opplagt at en multilateral ordning er den som best ville sette oss i stand til å vareta dem. Det gjelder vel også for Grønland. Vi har riktignok følt oss fram overfor danskene med hensyn til Grønland, om ikke Grønlandsspørsmålet måtte bringes inn i forhandlinger

om en ordning i Skagerak – Kattegat, og at vi måtte få tilsagn om en lignende særbehandling i grønlandske farvann som vi i tilfelle går med på for danskernes vedkommende i Skagerak og Kattegat, men det har ikke vært mulig å få noe slikt tilsagn. Det svaret vi har fått, er at det ikke blir aktuelt på de første ti år å proklamere noen 12 mils grense for Grønland, men de har altså ikke villet gi oss noe slikt tilsagn som jeg nettopp nevnte. Så også i forhold til danskene ville den multilaterale veien være den som best tok vare på de interesser – og de meget viktige interesser – som vi har i fisket særlig på Vest-Grønland, men også til dels på Øst-Grønland.

Ved Island tror jeg det må være helt på det rene at vi kommer til å respektere 12 mils grensen heretter som hittil, og at det er liten grunn til å tro at islendingene gjør noen innrømmelser der i form av noen slags overgangsordninger. Det tror jeg vi må avfinne oss med som en kjensgjerning.

Når det gjelder Sovjet-Samveldet er jo forholdet det at Sovjet-Samveldet ikke har stemt for kompromissforslaget i Genève, og det skulle jo ikke være noen som helst foranledning for oss til å tilby Sovjet-Samveldet en ordning som det selv ikke har villet gå inn for. Så der må forholdet bli at vi bare når den tid kommer, etablerer 12 mils grense, og hvis så russerne føler seg brøstholdne i den anledning, må det bli de som tar et initiativ til forhandling, og da må vi si at vi bare kan tenke oss å forhandle på basis av full gjensidighet når det gjelder fiskerirettighetene langs våre respektive kyster.

Jeg vet ikke om vi kan komme så meget lenger i dette spørsmålet i dag. Jeg vil bare gjerne til slutt ha sagt når det gjelder oppsynet, at jeg håper de to båttyper som komiteen later til å ha arbeidet seg fram til, vil vise seg å kunne vareta det oppsyn som her vil kreves. Der kreves ganske stor sjødyktighet for båter som i all slags vær skal kunne håndheve effektivt et oppsyn langs en 12 mils grense. Den går langs store deler av kysten langt ut i havet. Men det viktigste her er jo at vi nå får en avgjørelse, at Regjeringen får bestillingsfullmakten, slik at vi ikke ytterligere skyter ut i fremtiden det tidspunkt da vi kan forsvarlig etablere en ny grense for fiskeriformål.

Storeide: Eg er av dei som aldri har vore sikker på at vi eigentleg tener så mykje her i landet på ei utviding av fiskerigrensa vår. Eg er ikkje sikrere på det no enn før, men det er eit spørsmål som ein like godt kan legge bort. Vi får vel rekne med at dei statane som grensar til dei viktigaste av dei oversjøiske område som vi driv fiske i, vil kome til å innleme mykje av desse områda, og då har vi vel ikkje anna å gjere enn å søke kompensasjon ved ei utviding her heime hos oss sjølve. Det viktigaste her synest eg likevel må vere at vi får så ordna forhold som muleg, og eg kan gjerne seie det slik at vi får avtalar med så mange statar som muleg, så vi kan kome bort frå alt som verkar vilkårleg og alt som med større eller mindre grunn kan bli sett på som sjølvtekt nasjonane imellom. Som ein liten nasjon – som ein av verdas minste nasjonar – har vi vel framom dei aller fleste grunn til å prøve å basere mest muleg på multilaterale avtalar.

Når det gjeld proklameringa, bad eg eigentleg om ordet for å be utanriksministeren om at han viser si vanlege varsemnd når han vél uttrykka i denne proklamasjonen. Det bør nok kome fram at vi som situasjonen er, tar sikte på ei 12 mils grense, men eg trur det er svært viktig at det også kjem fram at vi vil gjere det i samråd med andre nasjonar og så langt som råd etter forhandlingar med andre nasjonar.

Statsråd Lysø: Det er noen her som har vært inne på spørsmålet om grensevaktholdet, og det er sikkert nok at vi vil måtte ha et betydelig sterkere grensevakthold ved en 12 mils grense enn vi har i dag ved 4 mil. Men det avhenger også av hvilket standpunkt vi skal ta til territorialgrensen. Hvis vi f.eks. skal holde på den nåværende territorialgrense på 4 mil og en fiskerigrense på 6 mil med eksklusive rettigheter for kyststaten og så til slutt en 12 mils grense, blir jo situasjonen den at vi får tre grenser å måtte holde øye med. Først den ytre 12 mils grense – for selv ved flersidige avtaler er det forutsatt at det bare er de land som har drevet fiske i farvannet i minst 5 år som skal kunne fiske i sonen mellom 6 og 12 mil. Altså må vi ha et ytre vakthold. Men så må vi også ha et vakthold ved 6 mils grensen, idet fiskefartøyer fra de land som kommer med i en avtale, enten den nå er flersidig eller tosidig, ikke skal komme nærmere land enn 6 mil. Men så har vi de norske trålere som kan komme inn til 4 mil, til territorialgrensen. Så det er klart at dette blir uhyre komplisert, og det blir et stort spørsmål om det overhodet er mulig eller hensiktsmessig å satse i den grad på et oppsyn – både anskaffelse av skip og driftsomkostningene ved det hele. Derfor bør vi etter min mening overveie om vi ikke bør holde på det som også var forutsetningen i kompromissforslaget, nemlig 6 mils territorialgrense. Om det beredskapsmessig og forsvarsmessig kan by på større vanskeligheter, skal ikke jeg uttale meg om, det vil jo si en grense vel 3 000 meter lenger ut enn den vi har i dag. Rent sjøteknisk kan ikke jeg forstå at det skulle være en så uhyre mer vanskelig oppgave ut fra beredskapshensyn å holde en 6 mils territorialgrense enn en 4 mils, men her må det jo vurderes hva som er hensiktsmessig, og det resultat man kommer til, må også få betydning i relasjon til vår utbygging av oppsynet. Men selv om vi skulle få 6 mils territorialgrense og 12 mils fiskerigrense, er det klart at vårt oppsyn må styrkes betydelig ut over det man måtte regne med ved en 4 mils territorialgrense, og det er jo en sak som Stortinget etter hvert får høve til å ta stilling til. Det som er viktig for oss nå, er å komme frem til de hensiktsmessige båttyper, og så får man da bygge opp etter hvert som man vinner erfaring og sette inn det antall oppsynsskip som står noenlunde i samsvar med de krav man står overfor.

Engan: Uten at jeg vil påstå at jeg har så store forutsetninger for å være med i denne debatten, vil jeg gjerne gi uttrykk for mitt syn. Jeg ser det slik at det på det tidspunkt da Island proklamerte sin 12 mils grense, kunne vært mer naturlig for oss å gå samme vei. I dag er vi kommet i en ny situasjon. Det kanadisk-amerikanske kompromissforslaget fikk som kjent én stemme for lite. Utenriksministeren kommer nettopp fra forhandlinger, og jeg kan ikke skjønne at det er noen som mener at vi nå

kan proklamere en 12 mils grense uten forhandlinger, slik som også utenriksministeren har nevnt. Jeg ser det slik som han, at det vil ha liten hensikt å utvide til 12 mils grense hvis vi ikke får solgt fisken. Det er ikke fiskerne heller tjent med.

Men jeg vil gjerne i samme farten få si at jeg tror ikke det kan skade om utenriksministeren i Stortinget gir uttrykk for at Norge tar sikte på en 12 mils grense, men først etter forhandlinger med de interesserte land. Om forhandlingene skal skje med disse land enkeltvis eller i grupper, tør jeg ikke ha noen formening om.

Jeg vil også si, på tross av hr. Hareides og delvis hr. Storeides betenkeligheter, at jeg tror vi må være klar over at stordelen av fiskerinæringen trenger en 12 mils grense. Jeg tror ikke vi kommer forbi det.

Jeg vil derfor gi uttrykk for min tilfredshet med at utenriksministeren har lagt for dagen så pass sterk vilje til å løse dette problem. Jeg tror også det vil være riktig at samtlige i Stortinget så vidt mulig følger utenriksministeren, slik at man kan stå mest mulig samlet i dette spørsmålet som er så vanskelig.

Erling Petersen: Utenriksministeren sa at hvis det ble tatt et initiativ til forhandlinger om en multilateral ordning, kunne ikke Norge holde seg utenfor. Jeg tror medlemmer av begge komiteer vil være enige i det. Men det spørsmål kan stilles, om det ikke er en nokså naturlig oppgave for Norge å ta initiativet hvis det ikke kommer fra noen annen kant. Det var jo en meget imponerende gruppe av land som aksepterte kompromissforslaget. Det danner et grunnlag for en mulig ordning. Og det ville jo være trist om man ikke fikk noen multilateral ordning fordi alle land sitter og venter på at et eller annet land skal ta initiativet. Mitt spørsmål er derfor: I et slikt tilfelle, hvorfor ikke Norge?

Utenriksminister Lange: Til hr. Petersens siste merknad er det bare å si at vi vet at den britiske og den kanadiske regjering og regjeringen i De forente stater i øyeblikket er i kontakt med sikte på å finne fram til en form for et initiativ, og da synes jeg det er rimelig at vi venter i hvert fall i noen tid, til vi ser hva som kommer ut av det.

Ut over det har den britiske regjering uttrykt ønske om en bilateral kontakt med oss på embetsmannsnivå for å få avklart problemene, og det er klart at det må vi også si ja til, når vi har fått full klarhet over hva grunnlaget for den kontakten skal være.

Men skulle det vise seg at det ikke kommer noe initiativ innen en rimelig tid, får vi jo igjen ta opp til vurdering om vi skal ta initiativet. Jeg tror det har langt større utsikt til å føre frem hvis det kommer fra noen litt mer betydelige makter enn Norge.

Røiseland: Dei opplysningane som utanriksministeren kom med no, synest eg talar nokså sterkt for at ein skal syne nokså stort måtehald med kva ein seier i Stortinget fredag. Vi er altså klare over at det blir arbeidt med å få til ein konferanse

– Sambandsstatane, Canada og England tenkjer på det. England har dessutan sagt ifrå at det ønskjer tingingar med oss på bilateralt grunnlag. Då synest eg at vi ikkje utan vidare skal seie i Stortinget at no går vi inn for 12 mils grense, men er viljuge til å tinge. Eg synest vi skal seie det i noko andre ordelag.

Formannen: Jeg vil bare gjøre oppmerksom på at utenriksministeren sa dette i sin redegjørelse, så det er ikke noen opplysning som er kommet senere.

Paul Ingebretsen: Det blir vel her et spørsmål om formuleringen når utenriksministeren redegjør for fiskerigrensespørsmålet fredag. Det er vel riktig å ta hensyn til at vi her ikke står i en ny situasjon i den forstand at vi nå skal gi uttrykk for vår oppfatning av fiskerigrenseproblemet. Det har jo vært snakket om fiskerigrensen tidligere, og jeg regner med at de land som er interessert i dette, gjennom innlegg og gjennom konferanser under forhandlingene er temmelig godt orientert om hvilken posisjon Norge inntar i relasjon til dette spørsmål. De vet sikkert at det her ikke er en samstemmighet om at 12 mils grensen er det eneste som kan komme på tale, men de stater som vi her får nærmest kontakt med, er også klar over den overveiende stemning for 12 mils grense. Dessuten spiller det jo en ikke liten rolle at den stilling Norge under forhandlingene har inntatt til de foreliggende forslag, indikerer en viss holdning. Jeg har derfor ingen frykt for at utenriksministeren, om han tilkjennegir Norges syn på dette spørsmål, skal komme med en proklamasjon som kommer overraskende på de stater som vi senere skal forhandle med, og at vi derved på noen måte skulle forspille noe av det forhandlingsgrunnlag som vi har.

Erling Petersen: Bare en kort bemerkning for ikke å bli misforstått. Jeg har selvsagt ikke ment at Norge skulle trenge seg frem som initiativtager i dette tilfelle, og jeg forstår nå av de opplysninger som utenriksministeren har gitt, at saken forhåpentligvis er i god gjenge. Men det jeg ville antyde, var at Norge kunne ha opptrådt som – jeg hadde nær sagt – reserve-initiativtager hvis nå dette andre løp ut i sanden, hva jo enkelte ganger hender i internasjonale forhold. Så vidt jeg forstår, er utenriksministeren og jeg da nokså enige på dette område.

Stavrand: Eg hadde ikkje tenkt å seie noko større i dag, for di ein vel bør tenkje over dette nokså grundig, men eg skjønar at utanriksministeren er interessert i å få vite korleis dei ymse medlemmer av dei to nemndene ser på dette spørsmålet.

Så vidt eg har forstått, har ein tatt den reint prinsipielle stilling at fiskerigrensa bør ligge på 12 mil. Eg vil då gjerne ha sagt at eg ikkje synest det kan vere klokt, utan omsyn til korleis utviklinga vil gå, å gi inntrykk av at ein kanskje kan fire på dette standpunktet. Det bør etter mi oppfatning kome klårt fram at vi tar sikte på å kome ut til 12 mils fiskerigrense. Dei einskilde spørsmål som kan reise seg i denne samanhengen, er vi viljuge til å forhandle om. Ein må òg få det inntrykket av Genève-forhandlingane at dei som gjekk inn for kompromissframlegget, til slutt sa seg viljuge til å forhandle om eksakte spørsmål

som måtte reise seg. Eg meiner altså at det ikkje kan vere nokon fare ved om utanriksministeren gir uttrykk for at vi held på det reint prinsipielle standpunktet om 12 mils grense, men at vi er viljuge til å forhandle om ei midlertidig ordning. Eg vil gjerne ha sagt at dersom ein først skal forhandle, er det betre å ha litt å slå av på enn å bli nøydd til å skjerpe krava sine.

Formannen: Flere har ikke forlangt ordet, og vi kan vel da anse møtet for avsluttet. Regjeringen har vel gjennom innleggene her fått den foreløpige orientering som den ønsker.

Møtet er hevet, men jeg vil be den utvidede utenrikskomites medlemmer om å bli igjen her.

Møtet hevet kl. 11.30.